

Uloga formalnih stupnjeva obrazovanja u ciljnim orijentacijama učenja u studenata diplomskog studija sestrinstva

---

Lještak, Milomir

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Medicine Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Medicinski fakultet Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:152:341864>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Medicine Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

Studij sestrinstva

Milomir Lještak

**ULOGA FORMALNIH STUPNJEVA
OBRAZOVANJA U CILJNIM
ORIJENTACIJAMA UČENJA KOD
STUDENATA DIPLOMSKOG STUDIJA
SESTRINSTVA**

Diplomski rad

Čakovec, 2018.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

MEDICINSKI FAKULTET OSIJEK

Studij sestrinstva

Milomir Lještak

**ULOGA FORMALNIH STUPNJEVA
OBRAZOVANJA U CILJNIM
ORIJENTACIJAMA UČENJA KOD
STUDENATA DIPLOMSKOG STUDIJA
SESTRINSTVA**

Diplomski rad

Čakovec, 2018.

Rad je ostvaren pri Medicinskom fakultetu Osijek

Mentor rada: doc. dr. sc. Tomislav Topolovčan

Rad ima: 38 listova, 7 tablica.

Zahvale

Zahvaljujem svom mentoru doc. dr. sc. Tomislavu Topolovčanu na pomoći i vodstvu pri izradi ovog rada.

Stelli i Maxu

„Ne mogu od svoje djece tražiti više ako nisam vidio ništa, vidio sam više, svojoj djeci želim da tragaju za većim“

Zahvaljujem se svojoj supruzi Danijeli,

zahvaljujem se svojoj obitelji,

zahvaljujem se i onima kojih više nema,

zahvaljujem se i Branki, svojoj punici, svima njima a zaslužnima da sam danas tu.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Hrvatski zakonodavni okvir obrazovanja medicinskih sestara.....	1
1.2. Europski zakonodavni okvir obrazovanja medicinskih sestara: formalni stupnjevi obrazovanja.....	5
1.3. Ciljne orijentacije u učenju	8
2. CILJ ISTRAŽIVANJA	10
3. ISPITANICI I METODE	11
3.1. Ustroj studije.....	11
3.2. Ispitanici	11
3.3. Metode	11
3.4. Statističke metode.....	12
3.5. Etička načela.....	12
4. REZULTATI.....	13
4.1. Osnovna obilježja ispitanika.....	13
4.2. Skala ciljnih orijentacija studenata	15
4.2.1. Skala usmjerenosti na učenje.....	15
4.2.2. Skala usmjerenosti na izvedbu	16
4.2.3. Skala usmjerenosti na izbjegavanje truda.....	17
4.3. Skale usmjerenosti u odnosu na osnovna obilježja ispitanika.....	18
5. RASPRAVA.....	20
6. ZAKLJUČAK	24
7. SAŽETAK.....	25
8. SUMMARY	26
9. LITERATURA.....	27
10. ŽIVOTOPIS	30
11. PRILOZI.....	31

1. UVOD

Prema relevantnim podacima koje nam izdaje Hrvatski zavod za javno zdravstvo na godišnjoj razini u obliku Hrvatskog zdravstvenog-statističkog ljetopisa, najbrojniju skupinu unutar zdravstvenog sustava Republike Hrvatske čine, uz ostale zdravstvene djelatnike i medicinske sestre/tehničari. Kao najbrojniju skupinu sestara apostrofiraju se upravo sestre sa srednjom strukovnom izobrazbom s obzirom na raspodjelu radnih mjesta, odnosno nižom razinom formalnog obrazovanja. Iz prethodno navedenih podataka da se zaključiti kako vjerojatno postoji težnja te je potrebna daljnja izobrazba istih koje su već u sustavu u svijetlu daljnjeg napretka, kako pojedinca tako i struke u cjelini pa i poštivanja direktiva Europske unije (2005/36/EZ i 2013/55 EU). To neće biti moguće bez zakonodavnog okvira, aktivnijeg angažmana Hrvatske komore medicinskih sestara te svih onih čimbenika koji su uključeni u sestrinstvo, jer danas poslodavci većinom nisu blagonakloni prema medicinskim sestrama/tehničarima u tom smislu pa i prema onima koji iz sustava teže za edukacijom prema većim razinama formalnog obrazovanja (magistri, doktori sestrinstva). Ako i postoji volja onda je ona jednostrana, tj. dolazi od strane medicinskih sestara/tehničara te počiva na činjenici kako iste/isti svojom lucidnošću i vlastitim angažmanom uz rad te uz pomoć kolegica iz radnog okruženja, završavaju više stupnjeve formalnog obrazovanja na svim razinama, znajući unaprijed da im poslodavci nakon završetka obrazovanja neće priznati kompetencije koje su uz mukotrpan rad ostvarile vlastitim angažmanom. Nameće se pitanje: „Zašto onda to uopće i rade?“ Odgovor je jednostavan, oni koji i žele, a dolaze iz sustava, ne žele stagnirati, ako i imaju priliku dalje se obrazovati žele ju ostvariti, bez obzira što će vjerojatno nakon završetka formalne izobrazbe stagnirati, a možda biti i degradirane/i.

1.1. Hrvatski zakonodavni okvir obrazovanja medicinskih sestara

Zakonom o sestrinstvu uređuje se osim ostalog i standard obrazovanja medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj. Temeljna naobrazba stječe se završetkom strukovnog obrazovanja za medicinske sestre, viša razina obrazovanja se stječe završetkom preddiplomskog stručnog ili sveučilišnog studija te završetkom diplomskog sveučilišnog studija sestrinstva.

Temeljem Članka 16. odnosno 16. a Zakona o sestrinstvu, a s obzirom na završene razine formalnog obrazovanja, razlikujemo sljedeće dužnosti i kompetencije medicinskih sestara:

Članak 16. Dužnosti medicinske sestre su:

- primjena svih dostupnih znanja iz područja sestrištva, temeljenog na dostatnom razumijevanju strukture, fizioloških funkcija i ponašanja zdravih i bolesnih osoba, kao i odnosa između zdravstvenog stanja čovjeka te njegovog fizičkog i društvenog okruženja
- primjena metoda rješavanja problema u provođenju zdravstvene njege koje zahtijevaju vještinu analitičkog kritičkog pristupa
- postupanje po utvrđenim pravilima i protokolima za provođenje postupaka u zdravstvenoj njezi
- provedba zdravstvene njege po utvrđenom planu njege
- sposobnost sudjelovanja u praktičnoj izobrazbi zdravstvenog osoblja
- primjenjivanje, provođenje i evidentiranje od liječnika ordinirane lokalne, peroralne i parenteralne terapije
- pravovremeno izvješćivanje liječnika u slučaju nastupa komplikacija primijenjene terapije
- provedba postupaka iz područja zaštite zdravlja i prevencije bolesti
- vođenje sestrišne dokumentacije kojom se evidentiraju svi provedeni postupci tijekom 24 sata
- pravovremeno izvješćivanje liječnika o stanju bolesnika, posebice o promjeni zdravstvenog stanja
- pristupanje postupku oživljavanja u slučaju odsutnosti liječnika
- čuvanje profesionalne tajne
- poštivanje prava bolesnika
- poštivanje etičkog kodeksa medicinskih sestara
- poštivanje vjerskih načela pacijenta
- suradnja sa svim članovima zdravstvenog tima
- čuvanje ugleda ustanove (poslodavca)
- ekonomično i učinkovito korištenje pribora i opreme
- djelovanje u interesu bolesnika (1).

Članak 16. a Medicinska sestra s temeljnom naobrazbom iz članka 7. ovoga Zakona:

- primjenjuje znanja i vještine iz područja zdravstvene skrbi, osnovnih predmeta struke i društvene skupine predmeta u razumijevanju fizioloških funkcija i ponašanja zdravih i

bolesnih pojedinaca kao i odnosa između zdravstvenog stanja pojedinca i njegovog fizičkog i društvenog okruženja

- primjenjuje načela sestrinske etike – etičkog kodeksa medicinskih sestara
- primjenjuje deklaracije o ljudskim pravima i pravima bolesnika
- osigurava povjerljivost i sigurnost pisanih i usmenih informacija dobivenih obavljanjem profesionalnih dužnosti
- primjenjuje važeće propise u obavljanju profesionalne dužnosti
- sudjeluje u planiranju, pripremanju i provođenju osnovne zdravstvene/sestrinske njege u skladu sa standardiziranim postupcima i samovrednovanjem rada
- sudjeluje u planiranju, pripremanju i provođenju i/ili u izvođenju medicinsko-tehničkih zahvata zdravih i bolesnih pojedinaca svih životnih dobi
- potiče i/ili pomaže bolesniku u zadovoljavanju osnovnih životnih aktivnosti poštujući njegovo ljudsko dostojanstvo i kulturološke različitosti
- sudjeluje u unapređenju i osiguravanju kakvoće postupaka zdravstvene/sestrinske njege
- vodi zdravstvenu dokumentaciju i dokumentaciju zdravstvene/sestrinske njege, izvješćuje članove zdravstvenog tima poštujući tajnost podataka
- koristi suvremenu informacijsko-komunikacijsku tehnologiju u pisanom, govornom i elektroničkom obliku
- prepoznaje životno ugroženog pojedinca i primjenjuje hitne medicinske postupke sukladno kompetencijama
- sudjeluje u zdravstvenom odgoju pojedinca, obitelji i zajednice svih životnih dobi s ciljem promicanja zdravlja i zdravog načina života
- primjenjuje postupke očuvanja zdravlja i zdravog okoliša te skrb za osobnu sigurnost, sigurnost pojedinca i zajednice
- primjenjuje pravila zaštite na radu i rada na siguran način
- primjenjuje vještine komuniciranja s članovima tima za zdravstvenu/sestrinsku njegu i ostalim osobljem te s pacijentom, njegovom obitelji i zajednicom
- razvija samostalnost i samoinicijativnost u radu u okviru profesionalne odgovornosti
- sudjeluje u radu zdravstvenoga i/ili multidisciplinarnoga tima u okviru profesionalne odgovornosti
- razvija odgovornosti za cjeloživotno učenje, profesionalni razvoj i unapređenje kompetencija u skladu s potrebama tržišta rada

- sudjeluje u izobrazbi učenika i stručnom usavršavanju zdravstvenog osoblja (1).

Medicinska sestra prvostupnica osim kompetencija iz stavka 3. ovoga članka:

- utvrđuje potrebe pacijenta za zdravstvenom njegom
- planira, organizira, provodi i procjenjuje kvalitetu zdravstvene/sestrinske njege
- sudjeluje u procesu očuvanja zdravlja i sprečavanju nastanka bolesti stanovnika
- nadzire rad svih radnika koji na bilo koji način utječu na proces provođenja zdravstvene/sestrinske njege
- odgovorna je za evidentiranje svih provedenih postupaka i aktivnosti provođenja zdravstvene/sestrinske njege tijekom 24 sata
- sudjeluje u istraživačkom radu (1).

Medicinska sestra magistra sestrinstva osim kompetencija iz stavka 3. i 4. ovoga članka:

- izvodi edukaciju svih razina medicinskih sestara sukladno propisima o visokom obrazovanju
- provodi znanstveni rad
- organizira i upravlja osobljem, materijalnim sredstvima te sustavima podrške u okviru svog autonomnog područja djelovanja zdravstvene/sestrinske njege, na svim razinama zdravstvene zaštite i socijalne skrbi te na poslovima koji uključuju sestrinsku djelatnost
- upravlja sustavom kvalitete zdravstvene/sestrinske njege i procjene razvoja zdravstvene njege (1).

Kompetencije medicinske sestre sa završenom specijalističkom izobrazbom te poslijediplomskim sveučilišnim studijem određen je popisom izlaznih kompetencija/ishodima učenja sukladno propisima o specijalističkom usavršavanju medicinskih sestara, odnosno propisima o visokim učilištima, koje se nadovezuju na temeljne sestrinske kompetencije (1).

Trajno stručno usavršavanje medicinskih sestara također je definirano Zakonom o sestrinstvu u Članku 12., a izrijekom glasi: medicinske sestre imaju pravo i obvezu stručnog usavršavanja stalnim obnavljanjem stečenih znanja i usvajanjem novih znanja i vještina u skladu s najnovijim dostignućima i saznanjima iz područja sestrinstva (1). Trajno stručno usavršavanje provodi se sudjelovanjem na stručnim seminarima, tečajevima i stručnim skupovima (1). Upravo Članak 12. Zakona o sestrinstvu, a koji je vezan za trajno stručno usavršavanje medicinskih sestara govori da je sestrinstvo profesija koja zahtjeva trajnu edukaciju, te kako samo formalno obrazovanje medicinskih sestara nije dostatno da se može

reći kako je postignut cilj njegovim završetkom. Stoga se da zaključiti kako sama edukacija medicinskih sestara završetkom formalnog obrazovanja zahtjeva nadogradnju u svijetlu novih spoznaja i saznanja u sestrinstvu (zdravstvena njega, teorija, praksa, istraživački rad) te svakako traži dodatnu izobrazbu i angažman pojedinaca kao i kritičko mišljenje koje je kao takvo malo zastupljeno. Obrazovanje medicinskih sestara je proces koji traje u kontinuitetu jednog životnog radnog vijeka pojedinca, te osim kroz prizmu formalnog obrazovanja zahtjeva kontinuiranu dodatnu edukaciju kroz oblike cjeloživotnog obrazovanja odraslih.

1.2. Europski zakonodavni okvir obrazovanja medicinskih sestara: formalni stupnjevi obrazovanja

Europa se suočava s krupnim izazovima modernog doba koji se sastoje u promjeni ekonomskog koncepta, ali i promjenama u društvu koje je sada multietničko u mnogim zemljama Europe (2). Kao nužna posljedica ovih promjena, dolazi do promjene koncepta obrazovanja koji postaje moderni obrazovni koncept“učenja za cijeli život“ (2). Europa izražava uvjerenje da formalno obrazovanje više nije u stanju da odgovori na ove izazove koristeći isključivo vlastite snage i vrijednosti, već mu je potrebno“ojačanje u vidu neformalne obrazovne prakse“ (2). Pristupanjem u Europsku uniju, Republika Hrvatska se obvezala na priznavanje legislative i direktiva koje Europska unija propisuje, pa tako i Direktive 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 07. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija, koja je donošenjem Zakona o reguliranim profesijama i priznanju inozemnih stručnih kvalifikacija implementirana u pravni poredak Republike Hrvatske. Ova Direktiva osobama koje su stekle stručne kvalifikacije u jednoj od država članica jamči pristup istoj profesiji i jednaka prava prilikom obavljanja te profesije u drugoj državi članici kao i državljanima te države članice, te budući da to jamstvo ne dovodi u pitanje obvezu stručnjaka migranta da zadovolji sve nediskriminirajuće uvjete obavljanja te profesije koje je utvrdila ta država članica, ako su oni objektivno opravdani i proporcionalni (3). Direktiva 2005/36/EZ u Poglavlju I. koji govori o općem sustavu prepoznavanja dokaza o osposobljenosti kroz Članak 10. definira svoje područje primjene, koje se između ostalog odnosi na pojedine profesije (liječnike, liječnike specijaliste, medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu, doktore dentalne medicine...). Direktivom 2005/36/EZ su osim definiranja stručnih kvalifikacija dane i preporuke za obrazovanje medicinskih sestara koja se

nalaze u odjeljku 3. *Medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu*, Članka 31. *Osposobljavanje medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu*:

1. Za pristupanje osposobljavanju za medicinske sestre za opću zdravstvenu njegu zahtjeva se završeno desetogodišnje opće obrazovanje, potvrđeno diplomom, svjedodžbom ili drugim dokazima koje su izdale nadležne vlasti ili tijela u državi članici, ili svjedodžbom kojom se potvrđuje uspjeh na ispitu, jednakog stupnja, za pristupanje školi za medicinske sestre.
2. Osposobljavanje medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu odvija se u punoj nastavnoj satnici i uključuje najmanje program opisan u točki 5.2.1. Priloga V.

Sadržaj naveden u točki 5.2.1. Priloga V. može se mijenjati u skladu s postupkom iz članka 58. stavka 2., radi njegovog usklađivanja sa znanstvenim i tehničkim napretkom.

Takvo ažuriranje ni u jednoj državi članici ne smije imati za posljedicu izmjene njezinih postojećih zakonskih načela u vezi sa strukturom profesije koja se odnosi na osposobljavanje i uvjete pristupa za fizičke osobe.

3. Osposobljavanje medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu obuhvaća najmanje tri godine studija ili 4 600 sati teoretskog i kliničkog osposobljavanja, pri čemu trajanje teoretskog osposobljavanja predstavlja najmanje jednu trećinu, a trajanje kliničkog osposobljavanja najmanje jednu polovinu minimalnog trajanja osposobljavanja. Države članice mogu priznati djelomična izuzeća osobama koje su dio svojeg osposobljavanja stekle na programima studija koji su najmanje jednakog stupnja.

Države članice osiguravaju da su institucije koje pružaju osposobljavanje medicinskih sestara odgovorne za usklađivanje teoretskog i kliničkog osposobljavanja tijekom cjelokupnog studijskog programa.

4. Teoretsko osposobljavanje je onaj dio osposobljavanja za medicinsku sestru u kojemu polaznice tečaja za medicinsku sestru stječu stručno znanje, razumijevanje i vještine koje su potrebne za organiziranje, pružanje i procjenu cjelovite zdravstvene njege. Osposobljavanje pružaju nastavnici zdravstvene njege i druge nadležne osobe, u školama za medicinske sestre i drugim obrazovnim ustanovama koje je odabrala obrazovna institucija.
5. Kliničko osposobljavanje je onaj dio izobrazbe za medicinsku sestru u kojem polaznice tečaja osposobljavanja za medicinsku sestru uče, u timu i u izravnom kontaktu sa zdravim ili bolesnim pojedincima i/ili zajednicom, organizirati, pružati i procjenjivati potrebnu cjelovitu zdravstvenu njegu, na temelju znanja i vještina koje su

stekle. Polaznica uči ne samo kako raditi u timu, već i kako voditi tim te kako organizirati cjelovitu zdravstvenu njegu, što uključuje i zdravstveno obrazovanje za pojedince i male skupine, unutar zdravstvenih ustanova ili u zajednici.

Ovo se osposobljavanje odvija u bolnicama i drugim zdravstvenim institucijama te u zajednici, pod odgovornošću nastavnika zdravstvene njege, u suradnji s drugim kvalificiranim medicinskim sestrama, odnosno uz njihovu pomoć. Ostalo kvalificirano osoblje također može sudjelovati u nastavnom procesu.

Polaznice tečaja osposobljavanja za medicinsku sestru sudjeluju u djelatnostima predmetnog odjela ako su te djelatnosti primjerene njihovoj izobrazbi, što im omogućuje da nauče preuzimati odgovornosti uključene u zdravstvenu njegu.

6. Osposobljavanje medicinskih sestara za opću zdravstvenu njegu mora osigurati da je osoba stekla sljedeća znanja i vještine:
  - a) odgovarajuće poznavanje znanosti na kojima se temelji opća zdravstvena njega, uključujući dostatno razumijevanje strukture, fizioloških funkcija i ponašanja zdravih i bolesnih osoba, kao i odnosa između zdravstvenog stanja čovjeka te njegovog fizičkog i društvenog okruženja;
  - b) dostatno poznavanje naravi i etike struke, te općih načela zdravlja i zdravstvene njege;
  - c) odgovarajuće kliničko iskustvo; takvo iskustvo, koje se treba odabrati zbog svoje obrazovne vrijednosti, treba se stjecati pod nadzorom kvalificiranog sestrinskog osoblja i na mjestima na kojima su broj kvalificiranog osoblja i oprema primjereni za zdravstvenu njegu pacijenta;
  - d) sposobnost sudjelovanja u praktičnom osposobljavanju zdravstvenog osoblja i iskustvo u radu s tim osobljem;
  - e) iskustvo u radu s članovima ostalih profesija u zdravstvenom sektoru (3).

Direktivom 2013/55/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. došlo je do izmjene Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, kojom se predviđa stvaranje europske strukovne iskaznice koja omogućuje jednostavnije i brže priznavanje kvalifikacija, također između ostalog dolazi i do promjene prethodno navedenog Članka 31. a vezano uz obrazovanje medicinskih sestara u vidu nadopuna.

Izvješće vezano uz priznavanje profesionalnih kvalifikacija iz 2008. godine, a vezano za obrazovanje medicinskih sestara u Hrvatskoj (Peer procjena) u svojim zaključcima naglašava nedostatke, te zaključuje da obrazovanje medicinskih sestara na nižim razinama ne odgovara zahtjevima Direktive 2005/36/EZ u svijetlu nadogradnje znanja i vještina. Na višoj razini problematika je vezana za sadržaj teorijskog dijela obrazovanja vezano za ukupan broj sati. Tim stručnjaka iz zemalja članica Europske unije te dužnosnika na prethodno navedeno daje preporuke. S obzirom na preporuke koje su apostrofirane obrazovanje medicinskih sestara i u sadašnjosti predstavlja problem te neujednačenost s obrazovanjem istih u zemljama članicama.

1.3. Ciljne orijentacije u učenju

Obrazovanje je organizirano učenje znanja i psihomotornih vještina te razvoj onih sposobnosti pomoću kojih se odvija učenje (4). Obrazovanje se odvija uz pomoć kognitivnih procesa (percipiranja, mišljenja i pamćenja) pa se stoga obrazovanje naziva kognitivnim učenjem (4). Prema stupnju organiziranosti edukacija može biti formalna (školovanje), neformalna (tečajevi, seminari i drugo) i informalna (učenje iz svakodnevnog života) (4).

Studenti se tijekom studija suočavaju s mnogim zadacima koje treba izvršiti u zadanom vremenu, dok je istodobno njihovo vrijeme manje strukturirano nego što je to bilo u srednjoj školi (5). Veći akademski zahtjevi i veća autonomija, novo socijalno okruženje, nove uloge i odgovornosti te upravljanje emocijama, samo su neki od niza novih izazova na koje studenti trebaju odgovoriti (6). Motivacija je jedna od najvažnijih komponenti koja djeluje na ishode učenja, ali istodobno jedna od najtežih za mjerenje (7). U okviru motivacijskih teorija u području školskog učenja istaknuto mjesto zauzima model ciljnih orijentacija (8). Model ciljnih orijentacija razvili su edukacijski i razvojni psiholozi s ciljem objašnjenja procesa učenja i njegovih ishoda u školskom okruženju (8). Specifičnost ovoga modela je da se ne polazi od toga je li pojedinac motiviran za učenje ili nije, već od toga zašto je motiviran (8). U ovom istraživanju za procjenu ciljnih orijentacija studenata koristiti će se prevedena *Skala ciljnih orijentacija*, preuzeta iz upitnika Komponente samoreguliranog učenja (9, 10). Upitnik ciljnih orijentacija studenata čine petnaest čestica/tvrđnji u obliku Likertove skale koje su podijeljene u tri domene: *skala usmjerenosti na učenje, na izvedbu i na izbjegavanje truda* te su definirane rangiranjem odgovora prema skali od 1 do 5 (u potpunosti se ne slažem, ne

slažem se, neodlučan/na, slažem se, u potpunosti se slažem). Učenici *orijentirani na učenje (ovladavanje, zadatak)* usmjereni su na razvijanje novih sposobnosti i vještina, uživaju u svladavanju izazovnih zadataka, nastoje razumjeti ono što uče i samopouzđani su (11). Oni uvijek nastoje nešto naučiti, pa i u slučaju kad griješe, ustrajni su u učenju i teško odustaju, ne zanima ih kakav je njihov učinak u odnosu na druge, već se vrednuju po vlastitim, internalnim standardima (11). Učenici *orijentirani na učinak (izvedbu, ego)* prvenstveno su usmjereni na to kako će biti procijenjeni od strane drugih, odnosno neprestano traže pozitivnu evaluaciju vlastitih sposobnosti (11). Oni nastoje zadržati svoj položaj u usporedbi s drugima i pokušavaju se pokazati što bolji pred okolinom (11). Neki autori smatraju da postoji više temeljnih ciljnih orijentacija; tako Niemivirta smatra da je *ciljna orijentacija na izbjegavanje truda* treći nezavisni oblik ciljnih orijentacija (uz orijentacije na učenje i na učinak) (9, 11). Učenici s takvim usmjerenjem žele uz najmanje moguće ulaganje truda u učenje izbjeći neuspjeh („provući se“) i zato čak i u slučaju da postignu uspjeh pripisuju to vanjskim činiteljima (npr. sreći) i ne vjeruju da taj uspjeh mogu ponoviti u budućnosti (11).

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Ciljevi istraživanja bili su:

- utvrditi obilježja i značaj formalnog obrazovanja medicinskih sestara/tehničara
- utvrditi postoje li razlike kod ispitanika u ciljnim orijentacijama učenja (tri domene skala usmjerenosti na učenje, izvedbu i izbjegavanje truda)
- utvrditi postoji li razlika u ciljnim orijentacijama učenja s obzirom na spol ispitanika
- utvrditi postoji li razlika u ciljnim orijentacijama učenja s obzirom na dob ispitanika
- utvrditi postoji li razlika u ciljnim orijentacijama učenja s obzirom na radni staž ispitanika
- utvrditi postoji li razlika u ciljnim orijentacijama učenja s obzirom na mjesto prebivališta ispitanika

3. ISPITANICI I METODE

3.1. Ustroj studije

Istraživanje je provedeno kao presječna studija (12).

3.2. Ispitanici

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku studenata 1. i 2. godine Sveučilišnog dislociranog diplomskog studija sestrinstva u Čakovcu, Medicinskog fakulteta u Osijeku, koji se obrazuju za buduće magistre sestrinstva, a neovisno o spolu. Broj ispitanika koji su uključeni u istraživanje je 70. Podijeljeno je 100 anketa, od čega je ispunjeno 70 anketa. Istraživanje je provedeno od 1. lipnja 2017. do 20. srpnja 2017. godine. Kriteriji uključenja u istraživanje su bili studenti 1. i 2. godine, a nakon što su potpisali pristanak za sudjelovanje u istraživanju. Kriterij isključenja iz istraživanja su studenti koji su se izjasnili da ne žele sudjelovati u istraživanju.

3.3. Metode

Kao instrument za prikupljanje podataka korišten je anonimni upitnik (prilog 1). Upitnik se sastoji od dva dijela. Prvi dio vezan je za demografska obilježja (spol, dob, radni staž, prebivalište, trenutno radno iskustvo, trenutno radno mjesto te dosadašnje završeno formalno obrazovanje) i sastoji se od osam pitanja. U drugom dijelu, a za procjenu ciljnih orijentacija u učenju studenata, korišten je preuzeti i modificirani upitnik *Skala ciljnih orijentacija*, preuzeta iz upitnika Komponente samoreguliranog učenja (9, 10). *Skala ciljnih orijentacija* koristi se u mnogim zemljama svijeta te je za upotrebu prevedena i na hrvatski jezik. Upitnik ciljnih orijentacija sastoji se od petnaest čestica koje čine tri subskele:

1. *Skala usmjerenosti na učenje* – pet čestica (pr. Jako sam zadovoljan kad naučim nešto novo)
2. *Skala usmjerenosti na izvedbu* – pet čestica (pr. Jako sam zadovoljan kad sam u školi bolji od drugih)
3. *Skala usmjerenosti na izbjegavanje truda* – pet čestica (pr. Jako sam zadovoljan kad nemam puno za učiti) (8).

Čestice su formirane u obliku tvrdnji prema kojima su studenti procjenjivali u kojoj se mjeri slažu s njima na skali Likertovog tipa od pet stupnjeva (1-u potpunosti se ne slažem, 2-ne slažem se, 3-neodlučan/na, 4-slažem se, 5-u potpunosti se slažem). Koeficijent unutarnje konzistentnosti cijele skale Cronbach Alpha je 0,769. Koeficijent unutarnje konzistentnosti *skale usmjerenosti na učenje* Cronbach Alpha je 0,911, koeficijent unutarnje konzistentnosti *skale usmjerenosti na izvedbu* Cronbach Alpha je 0,735 te koeficijent unutarnje konzistentnosti *skale usmjerenosti na izbjegavanje truda* Cronbach Alpha je 0,899.

3.4. Statističke metode

Kategorijski podatci su predstavljeni apsolutnim i relativnim frekvencijama. Numerički podatci opisani su medijanom i granicama interkvartilnog raspona. Normalnost raspodjele numeričkih varijabli testirana je Shapiro - Wilkovim testom. Razlike numeričkih varijabli između dviju nezavisnih skupina testirane su Mann-Whitney U testom, a između tri nezavisne skupine Kruskal Wallisovim testom. Koeficijent unutarnje koegzistencije iskazan je preko koeficijenta Cronbach Alpha (13). Sve P vrijednosti su dvostrane. Razina značajnosti je postavljena na $\alpha = 0,05$. Za statističku analizu korišten je statistički program MedCalc Statistical Software version 14.12.0 (MedCalc Software bvba, Ostend, Belgium; <http://www.medcalc.org>; 2014).

3.5. Etička načela

Za potrebe ovog istraživanja ishodovana je pisana suglasnost Etičkog povjerenstva Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku Medicinskog fakulteta Osijek Broj: 2158-61-07-17-183 od 13. rujna 2017. godine. Svi su ispitanici obaviješteni o cilju ovog istraživanja nakon čega su dobrovoljno pristali sudjelovati u ispunjavanju anketnog upitnika. Istraživanje je provedeno u skladu s etičkim načelima i ljudskim pravima u istraživanjima.

4. REZULTATI

4.1. Osnovna obilježja ispitanika

Istraživanje je provedeno na 70 ispitanika, od kojih je 39 (56 %) studenata prve, a 31 (44 %) studenata druge godine diplomskog studija sestriinstva. Muškaraca je 10 (14 %), a prema dobi najviše ispitanika, njih 33 (47 %) je u dobi od 26 do 35 godina. Medijan duljine radnog staža je 9 godina (interkvartilnog raspona od 4,5 do 18,5 godina) u rasponu od 2 mjeseca do 30 godina (Tablica 1).

Tablica 1. Ispitanici prema osnovnim obilježjima

	Broj (%) ispitanika			P*
	1. godina diplomskog	2. godina diplomskog	Ukupno	
Spol				
Muškarci	6 (15)	4 (13)	10 (14)	> 0,99
Žene	33 (85)	27 (87)	60 (86)	
Dob				
18 – 25	10 (26)	3 (10)	13 (19)	0,09
26 – 35	14 (36)	19 (61)	33 (47)	
36 – 45	13 (33)	6 (19)	19 (27)	
46 – 55	2 (5)	3 (10)	5 (7)	
Ukupno	39 (100)	31 (100)	70 (100)	
Radni staž				
do 10 godina	17 (45)	20 (65)	37 (54)	0,27 [†]
11 – 20 godina	14 (37)	7 (23)	21 (30)	
21 i više godina	7 (18)	4 (13)	11 (16)	
Ukupno	38 (100)	31 (100)	69 (100)	

*Fisherov egzaktini test; [†] χ^2 test

Podjednak broj ispitanika živi u gradu ili na selu. U radnom odnosu je 65 (93 %) ispitanika, a kao glavna sestra/ tehničar trenutno radi 19 (28 %) ispitanika, kao medicinska sestra u smjeni 31 (46 %) ispitanika, a 18 (26 %) ispitanika su profesori u školi (Tablica 2).

Tablica 2. Prebivalište, trenutno radno iskustvo i radno mjesto u odnosu na godinu diplomskog studija

	Broj (%) ispitanika			P*
	1. godina diplomskog	2. godina diplomskog	Ukupno	
Prebivalište				
Selo	18 (46)	16 (53)	34 (49)	0,63
Grad	21 (54)	14 (47)	35 (51)	
Ukupno	39 (100)	30 (100)	69 (100)	
Trenutno radno iskustvo				
Pripravnik	2 (5)	0	2 (3)	0,58
Privatnik	0	1 (3)	1 (1)	
Nezaposlen	1 (3)	1 (3)	2 (3)	
U radnom odnosu	36 (92)	29 (94)	65 (93)	
Ukupno	39 (100)	31 (100)	70 (100)	
Trenutno radno mjesto				
Glavna sestra/ tehničar	13 (34)	6 (20)	19 (28)	0,58 [†]
Medicinska sestra/ tehničar u smjeni	16 (42)	15 (50)	31 (46)	
Profesor u školi	9 (24)	9 (30)	18 (26)	
Ukupno	38 (100)	30 (100)	68 (100)	

*Fisherov egzaktni test; [†] χ^2 test

Srednju strukovnu četverogodišnju školu za medicinske sestre/ tehničare završilo je 67 (97 %) ispitanika, sveučilišni studij (preddiplomski – prvostupnik) njih 9 (13 %), a 61 (87 %) je završilo stručni studij. Samo je jedan ispitanik završio specijalistički stručni studij (menadžment, javno zdravstvo.) (Tablica 3).

Tablica 3. Raspodjela ispitanika prema dosadašnjem završenom formalnom obrazovanju u odnosu na godinu diplomskog studija

	Broj (%) ispitanika			P*
	1. godina diplomskog	2. godina diplomskog	Ukupno	
Srednja stručna sprema				
Gimnazija	2 (5)	0	2 (3)	0,50
Strukovna četverogodišnja škola za medicinske sestre/tehničare	36 (95)	31 (100)	67 (97)	
Ukupno	38 (100)	31 (100)	69 (100)	
Viša stručna sprema				
Sveučilišni studij	7 (18)	2 (6)	9 (13)	0,28
Stručni studij	32 (82)	29 (94)	61 (87)	
Ukupno	39 (100)	31 (100)	70 (100)	
Visoka stručna sprema				
Specijalistički stručni studij sestринства	0	1 /1	1/1	-

*Fisherov egzaktни test

4.2. Skala ciljnih orijentacija studenata

Skalu ciljnih orijentacija studenata čini 15 čestica koje tvore tri domene: skalu usmjerenosti na učenje, na izvedbu i na izbjegavanje truda. Koeficijent unutarnje konzistentnosti cijele skale Cronbach Alpha je 0,769.

4.2.1. Skala usmjerenosti na učenje

Koeficijent unutarnje konzistentnosti skale usmjerenosti na učenje Cronbach Alpha je 0,911.

Ispitanici se većim dijelom slažu ili u potpunosti slažu sa svim česticama skale usmjerenosti na učenje. Deset (14 %) ispitanika se u potpunosti ne slaže ili se ne slaže s tvrdnjom da je za njih najvažnije na studiju stjecanje novih znanja. U potpunosti je jako

zadovoljno kad nauči nešto novo 42 (60 %) ispitanika, a njih 36 (51 %) se u potpunosti slaže s tvrdnjom da im se sviđaju zadatci u kojima mogu naučiti nešto novo, kao i 33 (47 %) ispitanika koji se u potpunosti slažu s tim da vole dolaziti do novih spoznaja na studiju (Tablica 4).

Tablica 4. Slaganja s tvrdnjama skale usmjerenosti na učenje

	Broj (%) ispitanika						Medijan (interkvartilni raspon)
	U potpunosti se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Neodlučan (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)	Ukupno	
Za mene je najvažnije na studiju stjecanje novih znanja	3(4)	7(10)	9(13)	27(39)	24(34)	70(100)	4 (3 – 5)
Na studiju mi je najvažnije da što više naučim	1(1)	6(9)	9(13)	31(44)	23(33)	70(100)	4 (4 – 5)
Jako sam zadovoljan kada naučim nešto novo.	1(1)	3(4)	4(6)	20(29)	42(60)	70(100)	5 (4 – 5)
Sviđaju mi se zadatci u kojima mogu naučiti nešto novo.	1(1)	3(4)	6(9)	24(34)	36(51)	70(100)	5 (4 – 5)
Volim dolaziti do novih spoznaja na studiju.	1(1)	5(7)	3(4)	28(40)	33(47)	70(100)	4 (4 – 5)

4.2.2. Skala usmjerenosti na izvedbu

Koeficijent unutarnje konzistentnosti skale usmjerenosti na izvedbu Cronbach Alpha je 0,735.

Da je jako zadovoljno kad su na studiju bolji od drugih, u potpunosti se slaže 7 (10 %) ispitanika, a njih 20 (29 %) se ne slaže s tvrdnjom da im je posebno drago kad na testu dobiju više bodova od drugih na ispitu. Da su uspješniji onda kada imaju bolje ocjene od mnogih drugih studenata na godini, slaže se ili se u potpunosti slaže 14 (20 %) ispitanika. Najviše ispitanika je neodlučno, njih 29 (41 %) na tvrdnju da im je važno da nastavnici i drugi studenti misle kako su dobri studenti. Najviše ispitanika, njih 45 (64%) se slaže ili se u

potpunosti slaže s tvrdnjom da su jako zadovoljni kad mogu drugima pokazati što su naučili (Tablica 5).

Tablica 5. Slaganja s tvrdnjama skale usmjerenosti na izvedbu

	Broj (%) ispitanika						Medijan (interkvartilni raspon)
	U potpunosti se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Neodlučan (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)	Ukupno	
Jako sam zadovoljan kad sam na studiju bolji od drugih.	4(6)	14(20)	22(31)	23(33)	7(10)	70(100)	3 (2 - 4)
Posebno mi je drago kad na testu dobijem više bodova od drugih na ispitu	10(14)	20(29)	18(26)	16(23)	6(9)	70(100)	3 (2 - 4)
Mislim da sam uspješan onda kada imam bolje ocjene od mnogih drugih studenata na godini	12(17)	25(36)	19(27)	7(10)	7(10)	70(100)	2 (2 - 3)
Važno mi je da nastavnici i drugi studenti misle kako sam dobar student	7(10)	12(17)	29(41)	19(27)	3(4)	70(100)	3 (2 - 4)
Jako sam zadovoljan kad mogu drugima pokazati što sam naučio	5(7)	8(11)	12(17)	26(37)	19(27)	70(100)	4 (3 - 5)

4.2.3. Skala usmjerenosti na izbjegavanje truda

Koeficijent unutarnje konzistentnosti skale usmjerenosti na izbjegavanje truda Cronbach Alpha je 0,899.

Da pokušavaju naučiti nastavni sadržaj sa što manje truda, slaže se ili se u potpunosti slaže 37 (53 %) ispitanika, a njih 14 (20 %) pokušava udovoljiti studijskim obavezama sa što je moguće manje truda. Slaže se 17 (24 %) ispitanika da obično na studiju naprave ono što moraju i ne više od toga. Kad je u pitanju studij i učenje, slaže se ili se u potpunosti slaže s

tvrdnjom da ne žele raditi ništa više od onoga što moraju 23 (33 %) ispitanika, a 34 (49 %) ispitanika se slaže ili u potpunosti slaže s tvrdnjom da su jako zadovoljno kad nemaju puno za učiti (Tablica 6).

Tablica 6. Slaganja s tvrdnjama skale usmjerenosti na izbjegavanje truda

	Broj (%) ispitanika						Medijan (interkvartilni raspon)
	U potpunosti se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Neodlučan (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)	Ukupno	
Pokušavam naučiti nastavni sadržaj sa što manje truda	4(6)	12(17)	17(24)	27(39)	10(14)	70(100)	4 (3 - 4)
Pokušavam udovoljiti studijskim obavezama sa što je moguće manje truda	5(7)	26(37)	18(26)	14(20)	7(10)	70(100)	3 (2 - 4)
Obično na studiju napravim ono što moram i ne više od toga	4(6)	25(36)	16(23)	17(24)	8(11)	70(100)	3 (2 - 4)
Kad su u pitanju studij i učenje, ne želim raditi ništa više od onog što moram.	7(10)	29(41)	11(16)	17(24)	6(9)	70(100)	2 (2 - 4)
Jako sam zadovoljan kad nemam puno za učiti.	2(3)	16(23)	18(26)	21(30)	13(19)	70(100)	3 (2 - 4)

4.3. Skale usmjerenosti u odnosu na osnovna obilježja ispitanika

Najveće slaganje s tvrdnjama je u skali usmjerenosti na učenje, medijana 4,4 (interkvartilnog raspona od 4 do 4,6), a najmanja ocjena skali usmjerenosti na izbjegavanje truda medijana 3,0 (interkvartilnog raspona od 2,35 do 3,8). U skali usmjerenosti na učenje, značajno više ocjene su dali ispitanici prve godine diplomskog studija u odnosu na ispitanike druge godine, medijana 4,4 (interkvartilnog raspona od 4,0 do 5,0) (Mann Whitney U test,

P = 0,02), kao i ispitanici koji su završili sveučilišni studij (preddiplomski - prvostupnici sestrištva), medijana 4,6 (interkvartilnog raspona od 4,3 do 5,0) u odnosu na ispitanike koji su završili stručni studij (Mann Whitney U test, P = 0,04). Kod skale usmjerenosti na izvedbu značajno su više usmjerene na izvedbu žene, medijana 3,5 (interkvartilnog raspona od 3,1 do 4,3) u odnosu na muškarce (Mann Whitney U test, P = 0,03). U skali usmjerenosti na izbjegavanje truda, nešto veću usmjerenost imaju žene, ispitanici prve godine studije, mlađi ispitanici i oni koji imaju do 10 godina radnog staža, ali bez značajnih razlika (Tablica 7).

Tablica 7. Samoprocjena pojedinih skala prema osnovnim obilježjima

	Medijan (interkvartilni raspon)					
	Skala usmjerenosti na učenje		Skala usmjerenosti na izvedbu		Skala usmjerenosti na izbjegavanje truda	
		P		P		P
Ukupno skala	4,4 (4 – 4,6)		3,1 (2,6 – 3,6)		3,0 (2,35 – 3,8)	
Spol						
Muškarci	4,4 (4,0 – 4,8)	0,14*	3,0 (2,5 – 3,6)	0,03*	3,0 (2,4 – 3,6)	0,13*
Žene	4,2 (3,2 – 4,4)		3,5 (3,1 – 4,3)		3,9 (2,0 – 4,7)	
Godina studija						
1. godina	4,4 (4,0 – 5,0)	0,02*	3,0 (2,8 – 3,6)	0,84*	3,2 (2,4 – 3,8)	0,52*
2. godina	4,2 (3,6 – 4,6)		3,2 (2,4 – 3,6)		3,0 (2,2 – 3,8)	
Dob						
18 – 25	4,6 (3,8 – 5,0)	0,18†	2,8 (2,4 – 3,2)	0,42†	3,4 (2,7 – 3,9)	0,23†
26 – 35	4,2 (3,7 – 4,6)		3,2 (2,4 – 3,8)		3,4 (2,3 – 3,9)	
36 – 45	4,4 (4,2 – 4,6)		3,0 (2,8 – 3,8)		2,8 (2,2 – 3,4)	
46 – 55	4,0 (3,7 – 5,0)		3,2 (2,5 – 3,6)		2,4 (2,1 – 3,1)	
Radni staž						
do 10 godina	4,4 (3,6 – 4,6)	0,69†	3,2 (2,4 – 3,6)	0,62†	3,4 (2,3 – 3,9)	0,28†
11 – 20 godina	4,4 (4,0 – 4,6)		3,0 (2,5 – 3,9)		2,8 (2,4 – 3,4)	
21 i više godina	4,4 (4,0 – 5,0)		3,2 (2,8 – 3,8)		2,4 (2,0 – 3,6)	
Viša stručna sprema						
Sveučilišni studij	4,6 (4,3 – 5,0)	0,04	2,6 (1,7 – 3,5)	0,15	3,0 (2,3 – 3,4)	0,57
Stručni studij	4,2 (3,9 – 4,6)		3,2 (2,8 – 3,6)		3,0 (2,3 – 3,8)	

*Mann Whitney U test; †Kruskal Wallis test

5. RASPRAVA

Temeljna naobrazba medicinskih sestara/tehničara stječe se završetkom strukovnog obrazovanja za medicinske sestre, viša razina obrazovanja se stječe završetkom preddiplomskog stručnog ili sveučilišnog studija te završetkom diplomskog sveučilišnog studija sestrinstva. Najbrojniju profesionalnu skupinu unutar zdravstva čine medicinske sestre/med. tehničari, kojih je 30.413, što je 44,4% od ukupno zaposlenih zdrav. radnika i suradnika (14). U skupini med. sestara/tehničara, 11,3% su muškarci (14). Prema podacima iz Hrvatskog zdravstvenog – statističkog ljetopisa za 2016. godinu, a prema raspodjeli radnih mjesta unutar zdravstvenog sustava, najviše je bilo medicinskih sestara/tehničara sa srednjom razinom obrazovanja 23.859, potom prvostupnica/prvostupnika sestrinstva 6.289, te 265 diplomiranih sestara.

Istraživanje o ulozi formalnih stupnjeva obrazovanja u ciljnim orijentacijama učenja kod studenata diplomskog studija sestrinstva provedeno je među studentima 1. i 2. godine Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva u Čakovcu na uzorku od 70 ispitanika. Od kojih je 39 (56%) studenata prve, a 31 (44%) studenata druge godine diplomskog studija sestrinstva. S obzirom na raspodjelu ispitanika prema dosadašnjim završenim stupnjevima formalnog obrazovanja u odnosu na godinu diplomskog studija, odnosno na ukupan broj ispitanika, identificirani/utvrđeni su studenti sa završenom srednjom strukovnom četverogodišnjom školom za medicinske sestre/tehničare njih 67 (97%), sa završenim preddiplomskim stručnim studijem sestrinstva 61 (87%) ispitanika te sa sveučilišnim preddiplomskim studijem sestrinstva njih 9 (13%) (Tablica 3). Iz prethodno navedenih podataka da se zaključiti kako se radi o istoj skupini ispitanika/studenata na kojima se vrši istraživanje, a s obzirom na završene stupnjeve formalnog obrazovanja bez statistički značajne razlike s obzirom na godinu studija te bi bilo preporučljivo za daljnja istraživanja uzeti širi uzorak ispitanika/studenata/učenika uključujući i one na nižim razinama formalnog obrazovanja, a sve u svijetlu reprezentativnijih podataka.

U ovom istraživanju prema osnovnim demografskim obilježjima (spol, dob, radni staž) bilo je zastupljeno, a s obzirom na ukupan broj ispitanika 10 (14%) muškaraca, žene su bile zastupljene u većem broju njih 60 (86%), a prema dobi najviše ispitanika, njih 33 (47%) je u dobi od 26 do 35 godina. Medijan duljine radnog staža je 9 godina (interkvartilnog

raspona od 4,5 do 18,5 godina) u rasponu od 2 mjeseca do 30 godina (Tablica 1). Podjednak broj ispitanika živi u gradu ili na selu. U radnom odnosu je 65 (93%) ispitanika, a kao glavna sestra/tehničar trenutno radi 19 (28%) ispitanika, kao medicinska sestra u smjeni 31 (46 %) ispitanika, a 18 (26%) ispitanika su profesori u školi (Tablica 2).

Ovim istraživanjem se htjelo utvrditi postoje li razlike u učenju kod studenata s obzirom na ciljne orijentacije, odnosno njezine tri domene.

Skalu ciljnih orijentacija studenata čini 15 čestica koje tvore tri domene od 5 čestica/tvrđnji: skalu usmjerenosti na učenje, na izvedbu i na izbjegavanje truda. Koeficijent unutarnje konzistentnosti cijele skale Cronbach Alpha je 0,769.

Kod *skale usmjerenosti na učenje* 10 (14%) ispitanika se u potpunosti ne slaže ili se ne slaže s tvrdnjom da je za njih najvažnija stvar na studiju stjecanje novog znanja. Na tvrdnju kako im je na studiju najvažnije da što više nauče slaže se 31 (44%) ispitanika. U potpunosti je jako zadovoljno kad nauči nešto novo 42 (60%) ispitanika, a njih 36 (51%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom da im se sviđaju zadatci u kojima mogu naučiti nešto novo, kao i 33 (47%) ispitanika koji se u potpunosti slažu s tim da vole učiti nove stvari na studiju (Tablica 4). Koeficijent unutarnje konzistentnosti skale usmjerenosti na učenje Cronbach Alpha je 0,911.

Kod *skale usmjerenosti na izvedbu* 7 (10%) ispitanika je jako zadovoljno kad su na studiju bolji od drugih te se u potpunosti slažu s tim, a njih 20 (29%) se ne slaže s tvrdnjom da im je posebno drago kad na testu dobiju više bodova od drugih na ispitu. Da su uspješniji onda kada imaju bolje ocijene od mnogih drugih studenata na godini, slaže se ili se u potpunosti slaže 14 (20%) ispitanika. Najviše ispitanika je neodlučno, njih 29 (41%) na tvrdnju kako im je važno da nastavnici i drugi studenti misle kako su dobri studenti. Najviše ispitanika, njih 45 (64%) se slaže ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom da su jako zadovoljni kad mogu drugima pokazati što su naučili (Tablica 5). Koeficijent unutarnje konzistentnosti skale usmjerenosti na izvedbu Cronbach Alpha je 0,735.

Kod *skale usmjerenosti na izbjegavanje truda* 37 (53%) ispitanika slaže se ili se u potpunosti slaže da pokušavaju naučiti nastavni sadržaj sa što manje truda, a njih 14 (20%) pokušava udovoljiti studijskim obavezama sa što je moguće manje truda. Slaže se 17 (24%) ispitanika da obično na studiju naprave ono što moraju i ne više od toga. Kad je u pitanju studij i učenje, slaže se ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom kako ne žele raditi ništa više od onoga što moraju 23 (33%) ispitanika, a 34 (49%) ispitanika se slaže ili u potpunosti slaže s

tvrdnjom da su jako zadovoljni kad nemaju puno za učiti (Tablica 6). Koeficijent unutarnje konzistentnosti skale usmjerenosti na izbjegavanje truda Cronbach Alpha je 0,899.

Istraživanje je pokazalo da kod *skale usmjerenosti na učenje*, ispitanici se većim dijelom slažu ili se u potpunosti slažu sa svim tvrdnjama te se da zaključiti da su pozitivno usmjereni na učenje odnosno žele učiti i biti uspješni tokom studiranja. U istraživanju koje je proveo Dweck, tvrdi kako prihvaćanje učenja kao cilja potiče učenike na istraživanje, iniciranje i rješavanje zadataka, odnosno na napor kao sredstvo aktiviranja sposobnosti i postizanja ponosa i zadovoljstva (8, 15). Učenik orijentiran na ovladavanje zadatakom usmjeren je prema učenju i samodefiniranim standardima, razvijajući pri tom rane vještine, usavršavajući kompetentnost, trudeći se svladati izazove i pokušavajući postići razumijevanje i uvid (8). Rezultati vezani za *skalu usmjerenosti na izvedbu*, govore nam kako postoje dvije grupe ispitanika, jedni koji se u potpunosti ne slažu, odnosno ne slažu se s tvrdnjama i nisu usmjereni na izvedbu. U drugoj, većoj skupini postoje ispitanici koji se slažu ili se u potpunosti slažu s navedenim tvrdnjama i oni su, kao takvi, orijentirani na samu izvedbu, stoga se da utvrditi kako je većina ispitanika orijentirana na samu izvedbu (Tablica 5). Učenici orijentirani na izvedbu žele da drugi ljudi steknu pozitivan stav o njihovim sposobnostima (16). Izvedba kao cilj usmjerava učenikovu pozornost na problem sposobnosti (8). Unutar takvog cilja učenikovo uvjerenje u vlastite sposobnosti mora biti i ostati visokoga stupnja da bi uzmogao odabrati zadatke odgovarajuće težine koje će biti u stanju uspješno riješiti (8). Rezultati postojećih istraživanja, govore da je usmjerenost na izvedbu, usprkos akademskom uspjehu i dobroj akademskoj prilagodbi, najčešće praćena s percepcijom pritiska i višim procjenama doživljaja stresa (6, 17, 18, 19, 20, 21). Dugoročno gledano, stalna zabrinutost u pogledu demonstracije apsolutnog (npr. dobre ocjene) i/ili relativnog (npr. bolji rezultati u usporedbi s drugima) uspjeha može biti rizičan čimbenik za pojavu poteškoća u emocionalnoj prilagodbi (6, 22). Pojedinci koji su orijentirani na izvedbu uključivanjem (težnja za demonstracijom vlastitih sposobnosti i postizanjem boljih rezultata u usporedbi s drugima) postižu dobre rezultate u pogledu akademskog postignuća i izvedbe, osobito u slučaju kada je ovaj cilj istodobno praćen i visokom razinom ciljeva učenja (6, 23). Rezultati vezani za *skalu usmjerenosti na izbjegavanje truda*, govore nam da se većina ispitanika u potpunosti ne slaže, odnosno ne slaže se s obzirom na postavljene tvrdnje te se može utvrditi da su ispitanici orijentirani na zadatke te nisu usmjereni na izbjegavanje truda, odnosno trude se, žele raditi i učiti više od onoga što im je zadano dok je druga, statistički manja grupa

ispitanika orijentirana na izbjegavanje truda te su se u dvjema tvrdnjama složili tj. zadovoljni su kada nemaju puno za naučiti i pokušavaju naučiti nastavni sadržaj sa što manje truda. Orijentacija na izbjegavanje rada dosljedno je povezana s nepovoljnim ishodima kao što su pasivnost, nezadovoljstvo odabirom škole ili studija i niža razina samopoštovanja (6). Učenici orijentirani na *izbjegavanje truda* žele postići cilj ulaganjem što je moguće manje truda (16). Nastoje izbjeći svaku situaciju koja potencijalno ugrožava njihovo samopoštovanje. Pasivni su i nezainteresirani za učenje, a u situaciji školskog neuspjeha pretežno primjenjuju strategije usmjerene na smanjenje emocionalne napetosti (16, 24).

Najveće slaganje s tvrdnjama je u skali usmjerenosti na učenje, a najmanja ocjena je u skali usmjerenosti na izbjegavanje truda. U skali usmjerenosti na učenje, značajno više ocjene su dali ispitanici prve godine diplomskog studija u odnosu na ispitanike druge godine, kao i ispitanici koji su završili sveučilišni studij (preddiplomski – prvostupnici sestrinstva) u odnosu na ispitanike koji su završili stručni studij. Kod skale usmjerenosti na izvedbu, značajno su više usmjerene na izvedbu žene u odnosu na muškarce. U skali usmjerenosti na izbjegavanje truda, nešto veću usmjerenost imaju žene, ispitanici prve godine studija, mladi ispitanici i oni koji imaju do 10 godina radnog staža, ali bez značajnih razlika (Tablica 7).

Ovim istraživanjem identificirane su dvije grupe studenata. U jednoj grupi je utvrđeno kako se u većoj mjeri ispitanici slažu sa česticama/tvrdnjama koje proizlaze iz domena skale ciljnih orijentacija te su orijentirani na učenje i na izvedbu, te druga grupa studenata koji su negativno orijentirani kod skale usmjerenosti na izbjegavanje truda. Također, iz prethodno navedenih podataka da se zaključiti kako se radi o istoj skupini ispitanika/studenata na kojima se vrši istraživanje, a s obzirom na završene stupnjeve formalnog obrazovanja bez statistički značajne razlike s obzirom na godinu studija. Bilo bi preporučljivo za daljnja istraživanja uzeti širi uzorak ispitanika/studenata/učenika uključujući i one na nižim razinama formalnog obrazovanja, a sve u svjetlu reprezentativnijih podataka, vezano za ciljne orijentacije u učenju.

6. ZAKLJUČAK

Temeljem provedenog istraživanja i dobivenih rezultata mogu se izvesti sljedeći zaključci:

- s obzirom na završene stupnjeve formalnog obrazovanja utvrđeni su ispitanici/studenti koji pripadaju istoj skupini ispitanika na kojima se vrši istraživanje bez statistički značajne razlike s obzirom na godinu studija
- u ciljnim orijentacijama u učenju utvrđene su dvije grupe studenata jedni koji su orijentirani na učenje i izvedbu te jedni koji nisu usmjereni na izbjegavanje truda
- s obzirom na spol ispitanika u ciljnim orijentacijama učenja, kod skale usmjerenosti na izvedbu utvrđeno je da su na izvedbu značajno usmjerene žene u odnosu na muškarce
- s obzirom na dob ispitanika u ciljnim orijentacijama učenja, utvrđeno je da je najviše ispitanika u dobi od 26 do 35 godina, u razlikama kod skala u svijetlu orijentiranosti na učenje i izvedbu te negativnog usmjerenja na izbjegavanje truda
- s obzirom na radni staž ispitanika u ciljnim orijentacijama učenja, utvrđeno je da su kod skale usmjerenosti na izbjegavanje truda nešto veću usmjerenost imali ispitanici do 10 godina radnog staža, ali bez značajnijih razlika
- s obzirom na mjesto prebivališta ispitanika u ciljnim orijentacijama učenja, utvrđen je podjednak broj ispitanika u odnosu na mjesto prebivališta.

7. SAŽETAK

Cilj: Utvrditi obilježja i značaj formalnog obrazovanja medicinskih sestara/tehničara te utvrditi postoje li razlike kod ispitanika u ciljnim orijentacijama učenja.

Ispitanici i metode: Istraživanje je provedeno kao presječna studija. U istraživanje su bili uključeni studenti prve i druge godine Sveučilišnog diplomskog studija sestrinstva u Čakovcu. Broj ispitanika uključenih u istraživanje je 70. Instrument istraživanja je anonimni upitnik koji se sastoji od dva dijela. Prvi dio vezan je za demografska obilježja i sastoji se od osam pitanja. Drugi dio vezan je za upitnik ciljnih orijentacija studenata kojeg čine petnaest čestica/tvrdnji u obliku Likertove skale koje su podijeljene u tri domene: skala usmjerenosti na učenje, na izvedbu i na izbjegavanje truda te su definirane rangiranjem odgovora prema skali od 1 do 5.

Rezultati: Kod skale usmjerenosti na učenje u potpunosti je jako zadovoljno kad nauči nešto novo 42 (60%) ispitanika. Kod skale usmjerenosti na izvedbu najviše ispitanika, njih 45 (64%) se slaže ili se u potpunosti slaže s tvrdnjom da su jako zadovoljni kad mogu drugima pokazati što su naučili. Kod skale usmjerenosti na izbjegavanje truda, ne slaže se ili se u potpunosti ne slaže 36 (51%) ispitanika s tvrdnjom da ne žele raditi ništa više od onog što moraju.

Zaključak: Ne postoji statistički značajna razlika kod ispitanika s obzirom na obilježja i značaj formalnog obrazovanja. U ciljnim orijentacijama utvrđene su dvije grupe studenata, jedni koji su orijentirani na učenje i izvedbu te jedni koji nisu usmjereni na izbjegavanje truda.

Ključne riječi: ciljne orijentacije, cjeloživotno obrazovanje, formalno obrazovanje medicinskih sestara.

8. SUMMARY

The role of formal education levels in goal orientations of learning among nursing students

Objectives: To determine the features and the importance of formal education of nurses and to determine whether there are any differences in goal orientations of learning among respondents.

Participants and methods: A cross - sectional survey has been carried out. First and second - year students of Nursing Studies in Čakovec (graduate programme) took part in the survey. 70 respondents were included. The instrument used in the survey was an anonymous questionnaire consisting of two parts. The first part is related to demographic features and consists of eight questions. The second part has to do with goal orientations of students and contains fifteen statements in the form of Likert scale, divided into three domains: orientation to learning, performance and avoiding effort. All three are defined by ranging answers on a scale from 1 to 5.

Results: The scale of orientation to learning implies that 42 (60%) respondents are very satisfied when they learn something new. According to the scale of orientation to performance, the majority of respondents, 45 (64%) of them, agree or totally agree with the statement that they are very satisfied when they can demonstrate what they have learned to others. When it comes to the scale of orientation to avoiding effort, 36 (51%) respondents do not agree or totally do not agree with the statement that they do not want to do any more than they have to.

Conclusion: There is no statistically significant difference among respondents regarding the characteristics and importance of formal education. As far as goal orientations are concerned, two groups of students have been detected - those who are learning and performance oriented and those who are not oriented to avoiding effort.

Key words: formal education of nurses; goal orientations; lifelong learning

9. LITERATURA

1. Zakon o sestrinstvu – pročišćeni tekst. Narodne novine; br. 121/03, 117/08, 57/11. Članak 12, 16, 16a. Dostupno na adresi: <https://www.zakon.hr/z/407/Zakon> . Datum pristupa: 06.12.17.
2. Babić – Kekez S. Neformalno obrazovanje na sveučilištu. Matijević M, Žiljak T. Ključne kompetencije u obrazovanju odraslih. Zbornik radova 6. međunarodne konferencije o obrazovanju odraslih; 2013 Listopad 3-4; Vodice, Hrvatska. Zagreb: Hrvatsko andragoško društvo; 2014. 9–18. Dostupno na adresi: https://bib.irb.hr/datoteka/711221.Zbornik_HAD_Vodice_2013.pdf . Datum pristupa: 12. 12. 2017.
3. Direktiva 2005/36/EZ Europskog parlamenta i vijeća o priznavanju stručnih Kvalifikacija. Članak 31. Dostupno na adresi: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005L0036&from=HR> . Datum pristupa 06.12.17.
4. Pastuović, N. Odgoj odraslih. Andragoški glasnik. 2010; 14 (1.(24)): 7-20.
5. Živčić-Bećirević I, Smojver-Ažić S, Martinac Dorčić T. Odrednice odugovlačenja u akademskom kontekstu. Društvena istraživanja. 2015; 24 (1): 47-67.
6. Pahljina-Reinić R, Kukić M. Ciljne orijentacije studenata i prilagodba na studij. Psihologijske teme. 2015; 24 (3): 543-556.
7. Vizek-Vidović V, Vlahović-Štetić V, Rijavec M, Miljković D. Psihologija obrazovanja. Udžbenik. 2. izd. Zagreb: IEP-VERN; 2014.
8. Stanišak Pilatuš I, Jurčec L, Rijavec M. Ciljne orijentacije u učenju: dobne i spolne razlike i povezanost sa školskim uspjehom. Napredak. 2013; 154 (4): 473-491.

9. Niemivirta M. Motivational-cognitive components in self-regulated learning. Izlaganje sa skupa, 5th International Conference on Motivation; 1996; Landau, Germany.
10. Niemivirta M. Individual differences in motivational and cognitive factors affecting self-regulated learning: A pattern-oriented approach. Nenninger P, Jäger R.S, Frey A, Woznitza M. Advances in motivation; 1998; Landau:Verlag 64 Empirische Pädagogik. 23–42.
11. Sorić I. Samoregulacija učenja. Možemo li naučiti učiti. Monografija. Jastrebarsko: Naklada slap; 2014
12. Marušić M. i sur. Uvod u znanstveni rad u medicini. 4. izd. Udžbenik. Zagreb: Medicinska naklada; 2008.
13. Ivanković D. i sur. Osnove statističke analize za medicinare. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 1988.
14. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2016. godinu. Stevanović R, Capak K, ur. Zagreb: Hrvatski zavod za javno zdravstvo; 2017
Dostupno na adresi:
https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2018/01/Ljetopis_2016_IX.pdf . Datum pristupa 01.01.2018.
15. Dweck C.S. Motivational processes affecting learning. American Psychologist. 1986; 41: 1040-1048
16. Brdar I, Bakarčić S. Suočavanje s neuspjehom u školi: koliko su važni emocionalna kompetentnost, osobine ličnosti i ciljna orijentacija u učenju?. Psihologijske teme. 2006; 15(1): 129-150.

17. Daniels L, Haynes T, Stupnisky R, Perry R.P, Newall N, Pekrun R. Individual differences in achievement goals: A longitudinal study of cognitive, emotional, and achievement outcomes. *Contemporary Educational Psychology*. 2008; 33: 584-608
18. Daniels L.M, Stupnisky R.H, Pekrun R, Haynes T.L, Perry R.P, Newall N.E. A longitudinal analysis of achievement goals: From affective antecedents to emotional effects and achievement outcomes. *Journal of Educational Psychology*. 2009; 101: 948-963.
19. Linnenbrink-Garcia L, Barger M.M. Achievement goals and emotions. Pekrun R, Linnenbrink-Garcia L. *International handbook of emotions in education*; 2014; New York: Francis and Taylor/Routledge. 142-161
20. Tuominen-Soini H, Salmela-Aro K, Niemivirta M. Achievement goal orientations and subjective well-being: A person-centered analysis. *Learning and Instruction*. 2008; 18: 251-266.
21. Tuominen-Soini H, Salmela-Aro K, Niemivirta M. Achievement goal orientations and academic well-being across the transition to upper secondary education. *Learning and Individual Differences*. 2012; 22: 290-305.
22. Grant H, Dweck C.S. Clarifying achievement goals and their impact. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2003; 85: 541-553.
23. Senko C, Durik A.M, Patel L, Lovejoy C.M, Valentiner D. Performance-approach goal effects on achievement under low versus high challenge conditions. *Learning and Instruction*. 2013; 23: 60-68.
24. Rijavec M, Brdar I. Coping with school failure and self-regulated learning. *European Journal of Psychology of education*. 2002; 12 (2): 177-194.

10. ŽIVOTOPIS

Ime i prezime: Milomir Lještak

Datum i mjesto rođenja: 01. prosinca 1983., Virovitica

Adresa: Tome Bakača 12, Virovitica

Tel: 098 985 14 55

E-pošta: m.ljestak@gmail.com

Obrazovanje:

2015. – u trajanju: diplomski studij sestrinstva, Medicinski fakultet u Osijeku

2009. – 2012.: preddiplomski studij sestrinstva, Zdravstveno Veleučilište u Zagrebu

1998. – 2002.: medicinska sestra – medicinski tehničar, medicinska škola Virovitica

Dosadašnje profesionalno iskustvo:

siječanj, 2013. – u trajanju: glavni tehničar Odjela za opću internu medicinu i pulmologiju pri Službi internističkih djelatnosti Opće bolnice Virovitica

2016. – u trajanju: član Povjerenstva za kvalitetu Opće bolnice Virovitica

siječanj, 2018. - mentor učenika Tehničke škole Virovitica pri izradi završnih radova, smjer medicinska sestra / tehničar opće njege

2016. – 2017.: mentor učenika Tehničke škole Virovitica pri izradi završnih radova, smjer medicinska sestra / tehničar opće njege

studeni, 2016. – mentor praktične nastave studenata preddiplomskog studija sestrinstva pri Visokoj tehničkoj školi u Bjelovaru

rujan, 2005. – siječanj 2013.: OB Virovitica, Odsjek za plućne bolesti, medicinski tehničar u procesu zdravstvene njege

Članstvo:

Hrvatska komora medicinskih sestara

11. PRILOZI

1. Anketni upitnik

Pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku provodi se istraživanje pod nazivom „ Uloga formalnih stupnjeva obrazovanja u ciljnim orijentacijama učenja kod studenata diplomskog studija sestrinstva“ u svrhu izrade diplomskog rada pristupnika Milomira Lještaka.

Sudjelovanje u istraživanju je anonimno i dobrovoljno te se može odustati u bilo koje vrijeme i bez posebnog obrazloženja.

„Ovime izjavljujem da sam u potpunosti upoznat/a s detaljima istraživanja. Na sva postavljena pitanja sam odgovorio/la i u potpunosti sam razumio/la odgovor. Potvrđujem da sam voljan/na sudjelovati u istraživanju“.

Ukoliko imate dodatnih pitanja o istraživanju možete kontaktirati Milomira Lještaka na telefon 0989851455 ili na e-mail: m.ljestak@gmail.com

---

Ispitanik

Ime osobe koja provodi ispitivanje

Ovaj upitnik je konstruiran u svrhu izrade diplomskog rada pod nazivom „Uloga formalnih stupnjeva obrazovanja u ciljnim orijentacijama učenja kod studenata diplomskog studija sestrinstva“ u svrhu izrade diplomskog rada pristupnika Milomira Lještaka.

Prije nego što krenete u ispunjavanje upitnika molim Vas da pažljivo pročitate upute, također Vas molim da pažljivo pročitate pitanja/tvrdnje i odgovorite na njih. Prije svega, molim Vas da prvo odgovorite na nekoliko pitanja o sebi.

1. Kojeg ste spola? (zaokružite)

- a)** ženski   **b)** muški

2. Vaša dob je? (zaokružite)

- a)** 18 – 25   **b)** 26 – 35   **c)** 36 – 45   **d)** 46 – 55   **e)** 56 +

3. Gdje stanujete (prebivalište)?

- a)** na selu   **b)** u gradu

4. Koliko imate godina radnog staža? (napišite) _____

5. Koja ste trenutno studijska godina? _____

6. Trenutno radno iskustvo: (zaokružite)

- a)** pripravnik   **b)** privatnik   **c)** nezaposlen   **d)** u radnom odnosu

7. Kako glasi naziv Vašeg trenutnog položaja radnog mjesta? (zaokružite)

- a)** glavna sestra/tehničar   **b)** med.sestra u smjeni   **c)** profesor u školi

8. Do sada završen stupanj formalnog obrazovanja: (koji?)

SSS (zaokružite)

- a)** gimnazija
b) strukovna četverogodišnja škola za medicinske sestre/tehničare
c) strukovni petogodišnji program za medicinske sestre/tehničare
d) ostale srednje škole

VŠS (zaokružite)

preddiplomski - prvostupnik sestrinstva:

- a)** sveučilišni studij   **b)** stručni studij

VSS (zaokružite)

diplomski – specijalistički stručni studij sestrinstva:

- a)** specijalistički stručni studij (menadžment, javno zdravstvo..)

Pažljivo pročitaj sljedeće tvrdnje i zaokruži broj koji označava u kojoj se mjeri slažeš s pojedinom tvrdnjom tako da zaokružiš jedan broj: 1 = u potpunosti se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = neodlučan/na, 4 = slažem se, 5 = u potpunosti se slažem.

1.	Za mene je najvažnija stvar na studiju stjecanje novog znanja.	1	2	3	4	5
2.	Na studiju mi je najvažnije da što više naučim	1	2	3	4	5
3.	Jako sam zadovoljan kada naučim nešto novo.	1	2	3	4	5
4.	Sviđaju mi se zadaci u kojima mogu naučiti nešto novo.	1	2	3	4	5
5.	Volim učiti nove stvari na studiju.	1	2	3	4	5
6.	Jako sam zadovoljan kad sam na studiju bolji od drugih.	1	2	3	4	5
7.	Posebno mi je drago kad na testu dobijem više bodova od drugih na ispitu.	1	2	3	4	5
8.	Mislim da sam uspješan onda kada imam bolje ocjene od mnogih drugih studenata na godini.	1	2	3	4	5
9.	Važno mi je da nastavnici i drugi studenti misle kako sam dobar student.	1	2	3	4	5
10.	Jako sam zadovoljan kad mogu drugima pokazati što sam naučio.	1	2	3	4	5
11.	Pokušavam naučiti nastavni sadržaj sa što manje truda.	1	2	3	4	5
12.	Pokušavam udovoljiti studijskim obvezama sa što je moguće manje truda.	1	2	3	4	5
13.	Obično na studiju napravim ono što moram i ne više od toga.	1	2	3	4	5
14.	Kad su u pitanju studij i učenje, ne želim raditi ništa više od onoga što moram.	1	2	3	4	5
15.	Jako sam zadovoljan kad nemam puno za učiti.	1	2	3	4	5